

پاسخ کارشناس «آتی‌نو» به پرسش‌های بیمه‌ای خوانندگان

شروط بهره‌گیری از بازنشستگی مشاغل سخت و زیان‌آور

حوزه کار و تأمین اجتماعی به دلیل تعدد قوانین و مقررات، دارای پیچیدگی‌ها و ظرایفی است که بسیاری از افراد و مشاغل در حوزه کارگری و کارفرمایی را درگیر خود می‌کند. یکی از ضروری‌ترین امور حمایتی در این بستر، ارائه خدمات مشاوره تخصصی است. از این رو، هفته‌نامه آتی‌نو به راه‌اندازی این صفحه، تلاش دارد تا با ارائه خدمات مشاوره، کمک کند تا شرکای اجتماعی سازمان تأمین اجتماعی بتوانند وفق قوانین و مقررات، بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های اجرایی از حقوق خود مطلع شده تا هنگام بروز مشکل یا اختلاف به راهکاری درست و دقیق دست یابند.

گزارش

هشت سال سابقه اشتغال قبلی در کارگاه دباغی - که جزء مشاغل سخت و زیان‌آور است - دارم. بعد از تعطیلی آن کارگاه، هم‌اکنون ۱۰ سال است به اتفاق سه برادرم به صورت خانوادگی در کارگاه پدرم که دارای فعالیت سالامبورسازی و روده پاک‌کنی است، اشتغال به کار دارم. در این مدت جمعاً مدت ۱۸ سال به صورت متوالی دارای سابقه سابق اشتغال در مشاغل سخت و زیان‌آور هستم. آیا دو سال دیگر که سابقه من به ۲۰ سال متوالی برسد می‌توانم از قانون بازنشستگی در مشاغل سخت و زیان‌آور استفاده کنم؟

شرط استفاده از قانون سخت و زیان‌آور این است که بیمه‌شده مشمول قانون کار باشد طبق ماده (۱۸۸) قانون کار چون کارگاه‌های خانوادگی مشمول قانون کار نیستند و ۱۰ سال از سابقه سخت و زیان‌آور شما مربوط به کارگاه خانوادگی است؛ لذا نمی‌توانید از این قانون استفاده کنید. کارگاه من که فعالیت آن شیشه و بلورسازی است به علت اینکه کارگران در مجاورت کوره ذوب شیشه و در معرض مستقیم حرارت هستند جزء مشاغل سخت و زیان‌آور است. دو نفر از کارگران با داشتن ۲۵ سال سابقه متناوب در مشاغل سخت و زیان‌آور، برای بازنشستگی درخواست استفاده از قانون سخت و زیان‌آور کرده‌اند. بعد از تأیید در کمیته استان اداره کار اخیراً از طرف شعبه تأمین اجتماعی اعلام بدهی به مبلغ ۱۵۰ میلیون ریال مبنی بر پرداخت چهار درصد حق بیمه دو کارگر فوق‌الذکر به من ابلاغ شد. مگر برقراری مستمری بازنشستگی به عهده تأمین اجتماعی نیست و این چهار درصد بر چه اساسی از من مطالبه می‌شود؟

اگر سخت و زیان‌آور بودن شغل بیمه‌شده به صورت ۲۰ سال متوالی یا ۲۵ سال متناوب در کمیته استان اداره کار مورد تأیید قرار گیرد و حق بیمه آن دوران به صورت کامل به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت و سخت و زیان‌آور بودن شغل مربوطه توسط تأمین اجتماعی نیز احراز شود، شعبه تأمین اجتماعی موظف است قبل از درخواست از کارفرما برای اعلام تاریخ ترک کار بیمه‌شده جهت صدور حکم بازنشستگی، به استناد جزء ۴ و ۶ بند (ت) ماده واحده ۲، قانون اصلاح تبصره ۲ الحاقی به ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی، چهار درصد میزان حق بیمه بر مبنای آخرین حقوق و مزایای مشمول کسر حق بیمه به نسبت سنوات اشتغال بیمه‌شده در شغل سخت و زیان‌آور را محاسبه و از کارفرما مطالبه کند. تا زمانی که کارفرما نسبت به پرداخت و یا تقسیت (حداکثر ۹ ماهه) آن اقدام نکند نیز حکم مستمری بیمه‌شده صادر نمی‌شود. ضمناً تا زمانی که این بدهی به مرحله صدور اجراییه نرسیده کارفرما می‌تواند با ارائه سفته نسبت به تقسیت آن اقدام کند و بعد از ترتیب پرداخت بدهی چهار درصد توسط کارفرما و اعلام ترک کار بیمه‌شده حکم مستمری بازنشستگی بیمه‌شده صادر می‌شود (بدون در نظر گرفتن شرط سنی و به ازای هر یک سال سابقه پرداخت حق بیمه ۱/۵ سال محاسبه می‌شود).

مدت ۱۷ سال به صورت متوالی در کارگاه پخت آسفالت دستی و قیرپاشی که جزء مشاغل سخت و زیان‌آور است اشتغال به کار دارم و حق بیمه‌های مربوطه توسط کارفرما پرداخت می‌شود اما احساس می‌کنم که دیگر توان کار در این شغل را

ندارم و به نوعی دچار فرسایش جسمی شده‌ام. آیا سازمان تأمین اجتماعی در این مورد برنامه‌ای دارد تا بتوانم قبل از تکمیل شدن ۲۰ سال سابقه متوالی در کارهای سخت و زیان‌آور، از تأمین اجتماعی مستمری دریافت کنم؟

اگر بیمه‌شده شاغل در مشاغل سخت و زیان‌آور، قبل از رسیدن به سابقه مقرر در قانون، دچار فرسایش جسمی و روحی ناشی از اشتغال در کارهای سخت و زیان‌آور شود می‌تواند به هر میزان سابقه خدمت در شغل سخت و زیان‌آور طبق سایر شرایط از این قانون استفاده کند؛ لذا اگر شغل شما در کمیته استان اداره کار بررسی و سخت و زیان‌آور بودن آن مورد تأیید قرار گیرد، لازم است نظر قطعی پزشک معالج رادر خصوص فرسایش جسمی ناشی از اشتغال در کار سخت و زیان‌آور (از کارافتادگی کلی ناشی از کار) خود را به شعبه تأمین اجتماعی ارائه کنید و شعبه مربوطه بعد از بررسی صحت و سقم موضوع، با معرفی شما به کمیسیون پزشکی تأمین اجتماعی بعد از تأیید کمیسیون پزشکی (بدوی یا تجدیدنظر) حکم مستمری مربوطه را صادر می‌کند.

قبلاً ۹ سال به صورت متوالی بر روی دکل‌های اتاقک متحرک در چند کارگاه ساختمانی (که جزو مشاغل سخت و زیان‌آور است) کار می‌کردم. سپس از آخرین کارگاه مربوطه اخراج شدم و بعد از تنظیم دادخواست در اداره کار جهت برقراری بیمه بیکاری مدت دو ماه در ایام بلا تکلیفی بودم و نهایتاً هیأت تشخیص حل اختلاف متوالی در کارهای سخت و زیان‌آور ایام بلا تکلیفی توسط کارفرما داد. آنگاه جهت برقراری بیمه بیکاری به شعبه تأمین اجتماعی معرفی شدم و ۱۸ ماه مقرر بیمه بیکاری دریافت کردم. یک ماه بعد از اتمام در یافت بیمه بیکاری، هم‌اکنون هشت سال است به صورت متوالی در شغل داربست و اسکلت ساختمان شاغل هستم و حق بیمه‌ام توسط کارفرما پرداخت می‌شود. سؤال این است اگر سوابق ایام بلا تکلیفی و دریافت مقرر بیمه بیکاری بین دو مقطع اشتغال متوالی در کارهای سخت و زیان‌آور واقع شود، آیا موجب زائل شدن توالی می‌شود؟

خیر. ایام بلا تکلیفی که طبق رای اداره کار مزد آن توسط کارفرما پرداخت شود. همچنین اگر بیمه‌شده قبل از بیکاری در مشاغل سخت و زیان‌آور شاغل بوده و بعد از اتمام دریافت مقرر بیکاری حداکثر تا دو ماه در شغل سخت و زیان‌آور مشغول به کار شود، ضمن اینکه این دو مورد باعث زائل شده توالی نشده بلکه به سابقه سخت و زیان‌آور نیز افزوده می‌شود.

بیمه‌شده تأمین اجتماعی هستم. دو ماه دیگر تاریخ زایمان من است. به علت برخی مشکلات، دکتر معالج دو ماه قبل از تاریخ زایمان را به علت نیاز به استراحت مطلق، استراحت پزشکی تجویز کرده است. آیا اگر من از این استراحت پزشکی استفاده کنم، از مرخصی زایمان ۹ ماهه کسر می‌شود؟

مدت استراحت پزشکی تجویز شده توسط پزشک معالج، مربوط به قبل از تاریخ زایمان، در صورت تأیید شورای پزشکی سازمان تأمین اجتماعی، مشمول استفاده از غرامت دستمزد مربوط به قبل از زایمان بوده؛ ضمن اینکه از مدت مرخصی ۹ ماه زایمان کسر نمی‌شود بلکه به

عنوان سابقه پرداخت حق بیمه نیز محسوب خواهد شد. ۱۵ سال است بیمه زن خانهدار با نرخ ۱۸ درصد هستم. اخیراً به علت شکستگی پا دکتر معالج برای من «واکر» (عصای چهارپایه) تجویز کرده است. سازمان تأمین اجتماعی چه مقدار از هزینه واکر را برای من پرداخت می‌کند؟

چون بیمه‌شدگان مشاغل آزاد مشمول دریافت هزینه وسایل کمک پزشکی (پروتز و ارتوز) نیستند و بیمه زنان خانهدار در قالب بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد منعقد می‌شود، لذا شما نمی‌توانید هزینه واکر را دریافت کنید.

بعد از گواهی پزشک معالج، توسط شعبه تأمین اجتماعی جهت از کارافتادگی کلی به کمیسیون پزشکی معرفی شدم، اما کمیسیون از کارافتادگی کلی را تأیید نکرد. اخیراً پزشک معالج مجدداً برای من یک ماه استراحت پزشکی تجویز کرده است. با توجه به اینکه در یک سال قبل نیز یک ماه از استراحت پزشکی استفاده کرده‌ام و از طرفی از کارافتادگی کلی من تأیید نشده، آیا می‌توانم از استراحت پزشکی جدید استفاده کنم؟

چنانچه بیمه‌شده طبق نظر به کمیسیون پزشکی سازمان تأمین اجتماعی از کارافتاده کلی تشخیص داده نشود و بعد از تاریخ کمیسیون پزشکی مبادرت به ارائه استراحت پزشکی کند، در صورت حفظ اشتغال و ادامه بیمه پردازی و ارائه مدارک و مستندات درمانی، بررسی استراحت پزشکی طبق ضوابط مربوطه بلامانع بوده و بعد از تأیید توسط مرجع ذی‌ربط، غرامت دستمزد قابل پرداخت است.

پنج سال قبل به علت حادثه ناشی از کار، کمیسیون پزشکی من را با ۴۵ درصد کارافتاده تشخیص داد. سپس شعبه تأمین اجتماعی برای من مستمری از کارافتادگی جزئی برقرار کرد. با توجه به اینکه هم‌اکنون با ۶۰ سال سن هیچ‌گونه شغلی ندارم و مستمری دریافتی کفاف زندگی را نمی‌دهد (و اغلب معاش من توسط فرزندم که بیمه‌شده تأمین اجتماعی است تأمین می‌شود) آیا می‌توانم تحت کفالت فرزندم قرار گیرم؟

مستمری بکسر از کارافتاده جزئی اگر بعد از تحقیق و بررسی توسط بازرس فنی شعبه مشخص شود که در تأمین معیشت خود دچار عسرت و سختی است می‌تواند طبق ضوابط تحت تکفل فرزند بیمه‌شده خود قرار گیرد. بعد از جدایی از شوهرم، دادگاه حضانت فرزند سه ساله‌ام را به من واگذار کرده است. با توجه به اینکه خودم بیمه اختیاری هستم، آیا فرزندم نیز به تبعیت از من می‌تواند تحت پوشش خدمات درمانی سازمان تأمین اجتماعی قرار گیرد؟

بله. اگر در صورت جدایی والدین، دادگاه حضانت فرزند را به مادر واگذار کند چنانچه مادر، بیمه‌شده تأمین اجتماعی باشد می‌تواند طبق شرایط مربوطه فرزند خود را جهت بهره‌مندی از مزایای تأمین اجتماعی تحت کفالت خود قرار دهد.

بیمه‌شده اجباری تأمین اجتماعی هستم، چون شوهرم شاغل نیست و فاقد هر گونه بیمه است، آیا می‌توانم فرزند ۱۷ ساله خودم را تحت پوشش بیمه خود قرار دهم؟

اگر فرزند بیمه‌شده زن تحت پوشش سایر صندوق‌های بیمه و بازنشستگی نباشد و شوهر او نیز فاقد شغل و نظام بیمه‌ای دیگری باشد، بعد از تکمیل فرم مخصوص توسط

بیمه‌شده زن و حصول اطمینان از عدم پوشش بیمه‌ای فرزند، بیمه‌شده زن می‌تواند او را تا سن ۱۹ سالگی تمام و بعدها در صورت اشتغال به تحصیل دانشگاهی جهت استفاده از مزایای تأمین اجتماعی تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی خود قرار دهد.

مالک خودرویی هستم که با ۵۱ سال سن و سه سال سابقه قبلی پرداخت حق بیمه، در امداد خودرویی برون‌شهری هستم. با معرفی انجمن مذکور و یا نمایندگی‌های آن در استان‌ها، چنانچه فاقد رابطه مزدگیری بوده و تحت حمایت نظام بیمه‌ای دیگری نباشند به عنوان یکی از بیمه‌های توافقی طبق شرایط زیر خود را بیمه تأمین اجتماعی کنند. سن منقضی در تاریخ ثبت معرفی نامه در شعبه تأمین اجتماعی باید حداکثر ۵۰ سال باشد و در صورت داشتن سن بیشتر از ۵۰ سال لازم است معادل سن اضافی، سابقه قبلی پرداخت حق بیمه نزد تأمین اجتماعی باشد و چون شما با ۵۱ سال سن، سه سال سابقه قبلی دارید از نظر شرط سنی مشکلی ندارید، نرخ حق بیمه ۲۷ درصد (بدون سه درصد بیمه بیکاری) است. این گروه از بیمه‌شدگان مشمول دریافت مقرر بیمه بیکاری نیستند. متقاضی با هر ده سنی اگر بین صفر و پنج سال سابقه قبلی پرداخت حق بیمه داشته باشد (مانند شما)، دستمزد مشمول کسر حق بیمه بین ۱/۲ برابر حداقل و حداکثر دستمزد مصوب شورای عالی کار در سال مربوطه و به انتخاب متقاضی است و مهلت پرداخت حق بیمه هر ماه تا آخرین روز بین ماه بعد است. متقاضی اگر ظرف ۱۰ سال قبل از تاریخ درخواست حداقل یک سال و ظرف یک سال قبل از تاریخ درخواست حداقل ۹۰ روز سابقه قبلی پرداخت حق بیمه داشته باشد از انجام معاینات پزشکی اولیه معاف است در غیر این صورت باید با هزینه شخصی و با معرفی سازمان تأمین اجتماعی از نظر از کارافتادگی کلی مورد معاینات پزشکی قرار گیرد.

بنابراین اگر سه سال سابقه قبلی شما در این دوره قرار می‌گیرد از معاینات معاف هستید و در غیر این صورت لازم است معاینه پزشکی انجام دهید و تعهدات سازمان تأمین اجتماعی شامل تعهدات بلندمدت مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی کلی، بازماندگان (فوت) و کلیه تعهدات کوتاه‌مدت (غیر از مقرر بیمه بیکاری و غرامت دستمزد بیماری) و انجام خدمات درمانی است، در مراکز درمانی ملکی و استیجاری سازمان تأمین اجتماعی درمان بدون اخذ فرانشیز و رایگان است.

قبلاً که مرخصی زایمان برای خانم‌ها شش ماه بود بیمه‌شده زن می‌توانست نصف آن مدت یعنی سه ماه را قبل از زایمان استفاده کند، اکنون که مرخصی از ۶ ماه به ۹ ماه افزایش یافته، آیا امکان دارد نصف این مدت را نیز قبل از زایمان استفاده کرد؟

خیر. طبق بخشنامه‌ای که اخیراً صادر شده صرفاً ۲ ماه از ۹ ماه مرخصی بارداری، در صورت درخواست بیمه‌شده و گواهی پزشک معالج به شرطی که متصل با تاریخ زایمان باشد قبل از زایمان قابل استفاده است.

احمد فاضلی

کارشناس سازمان تأمین اجتماعی

اگر بیمه‌شده

شاغل در

مشاغل سخت

و زیان‌آور، قبل

از رسیدن به

سابقه مقرر در

قانون، دچار

فرسایش

جسمی و

روحی ناشی

از اشتغال در

کارهای سخت

و زیان‌آور شود

می‌تواند به هر

میزان سابقه

خدمت در

شغل سخت و

زیان‌آور طبق

سایر شرایط

از این قانون

استفاده کند

اُتی‌نو
ATIYE ONLINE NEWS AGENCY

atiyeonline.ir

رسانه جامع حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

